

Επικοινωνιακή πολιτική

Η ανάγκη για αποτελεσματική επικοινωνία έχει ως νομική βάση τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος εγγυάται το δικαίωμα όλων των πολιτών της ΕΕ να ενημερώνονται επί ευρωπαϊκών θεμάτων. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν αναπτύξει διάφορα εργαλεία και υπηρεσίες για τη διατήρηση της επαφής με το κοινό και την ενημέρωσή του. Από την επίσημη έναρξή της το 2012, η νέα Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών επιτρέπει στους πολίτες να συμμετέχουν πιο άμεσα στην κατάρτιση της νέας νομοθεσίας και στα ευρωπαϊκά θέματα.

Νομική βάση

Οι Συνθήκες δεν περιλαμβάνουν κανένα συγκεκριμένο κεφάλαιο ή άρθρο που να αφορά την επικοινωνιακή πολιτική. Ωστόσο, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέστη δεσμευτικός με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία του προσέδωσε το ίδιο νομικό καθεστώς με εκείνο των Συνθηκών της ΕΕ. Ο Χάρτης παρέχει σε όλα τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ένα κοινό πλαίσιο για την σύνδεση των επιτευγμάτων της ΕΕ με τις υποκείμενες αξίες της ΕΕ κατά την επικοινωνία με το ευρύ κοινό^[1]. Στα σχετικά άρθρα του Χάρτη συγκαταλέγονται το άρθρο 11 (δικαίωμα στην πληροφόρηση και ελευθερία έκφρασης, καθώς και ελευθερία και πολυφωνία των μέσων μαζικής ενημέρωσης), τα άρθρα 41 (δικαίωμα σε ακρόαση και δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στον φάκελό του), το άρθρο 42 (δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ) και το άρθρο 44 (δικαίωμα αναφοράς). Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ξεχωριστή νομική βάση στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) για την επικοινωνιακή πολιτική, για οποιαδήποτε δράση σε επίπεδο ΕΕ είναι αναγκαία η παραπομπή στο άρθρο 352 της ΣΛΕΕ^[2].

Στόχοι

Η ΕΕ έχει ευθύνη να κοινοποιεί τις αποφάσεις και τις δραστηριότητές της στους πολίτες της ΕΕ και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα όργανα της ΕΕ διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό και ειδικούς προϋπολογισμούς για να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ θα είναι εύκολα διαθέσιμες σε γλώσσα που κατανοούν οι πολίτες. Τα μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν δικτυακούς τόπους, λογαριασμούς σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εγκαταστάσεις για επισκέπτες, συνδέσμους και τοπικά γραφεία σε όλες τις χώρες της ΕΕ, καθώς και ειδικές υπηρεσίες

[1] Βλ. [EE C 83 της 30.3.2010, σ. 389](#).

[2] Βλ. ενσωματωμένη έκδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([EE C 115 της 9.5.2008, σ. 199](#)).

για τα μέσα ενημέρωσης. Εάν οι πολίτες δεν μπορούν να βρουν την απάντηση στα ερωτήματά τους μέσω αυτών των διαύλων, υπάρχουν επίσης κέντρα εξυπηρέτησης (όπως το [Europe Direct](#) και το [Ask EP](#)) στα οποία οι πολίτες μπορούν να γράψουν ή να ζητήσουν να λάβουν τις απαντήσεις που χρειάζονται.

Εάν έχουν πρόσβαση σε σαφείς πληροφορίες, οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να ασκούν πιο εύκολα το δικαίωμα συμμετοχής τους στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται με τη μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα και εγγύτητα προς τον πολίτη, με σεβασμό προς τις αρχές του πλουραλισμού, της συμμετοχής, του ανοίγματος και της διαφάνειας.

Από το 2005 η Επιτροπή έχει υποβάλει πολλά έγγραφα πολιτικής σχετικά με την επικοινωνία. Τα έγγραφα αυτά αντικατοπτρίζουν τη μεγάλη σημασία της εν λόγω πολιτικής, η οποία βασίζεται σε τρεις αρχές:

- συνεκτίμηση της κοινής γνώμης και των απόψεων και ανησυχιών του πολίτη·
- επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των πολιτών·
- επικοινωνία με τους πολίτες σε τοπικό επίπεδο, με επικοινωνία μαζί τους σε εθνικό ή τοπικό πλαίσιο μέσω των μέσων ενημέρωσης που προτιμούν.

Κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής Γιούνκερ, η ΓΔ Επικοινωνίας της Επιτροπής έγινε προεδρική υπηρεσία η οποία λειτουργεί για την επίτευξη του ακόλουθου γενικού στόχου: «Οι πολίτες έχουν την αίσθηση ότι η ΕΕ προσπαθεί να βελτιώσει τη ζωή τους και να εξασφαλίσει τη συμμετοχή τους στην ΕΕ. Θεωρούν ότι οι ανησυχίες τους λαμβάνονται υπόψη στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων και γνωρίζουν τα δικαιώματά τους στην ΕΕ».

Ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του Μαΐου 2019, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δρομολόγησαν ειδική ενημερωτική εκστρατεία για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τις εκλογές και τους λόγους για τους οποίους τόσο οι εκλογές όσο και η ψήφος τους είναι σημαντικές.

Επιτεύγματα

A. Κύριες πρωτοβουλίες (επιλογή):

- Το πρόγραμμα «[Ευρώπη για τους Πολίτες](#)» (βλ. επίσης κατωτέρω)·
- «Σύμπραξη για την επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων» (βλ. επίσης κατωτέρω)·
- «Η επικοινωνία για τα ευρωπαϊκά θέματα μέσω του Διαδικτύου — Η συμμετοχή των πολιτών»·
- «Debating Europe», ένα επιγραμμικό φόρουμ μέσω του οποίου οι πολίτες μπορούν να διατυπώνουν τους προβληματισμούς τους στους φορείς λήψης αποφάσεων·
- Μετατροπή του ιστότοπου Eurgora σε ιστοχώρο ενιαίας εξυπηρέτησης για όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και για πληροφόρηση·

- «Η επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων μέσω οπτικοακουστικών μέσων», π.χ. το Ευρωπαϊκό ραδιοφωνικό δίκτυο (<http://www.euranet.eu>) και η ενίσχυση της κάλυψης των ευρωπαϊκών υποθέσεων σε νέα και υπάρχοντα οπτικοακουστικά μέσα·
- Μείωση του χάσματος επικοινωνίας μεταξύ της ΕΕ και των πολιτών της μέσω αποτελεσματικής συνεργασίας και εταιρικών σχέσεων.

B. Το πρόγραμμα «Ευρώπη για τους Πολίτες»

Μετά τις εκκλήσεις που διατυπώθηκαν στις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τόσο στο Τάμπερε (1999) όσο και στη Νίκαια (2000) για έναν πιο ανοιχτό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, τον Ιανουάριο του 2004 ξεκίνησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το πρώτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της συμμετοχής του Ευρωπαίου πολίτη στα κοινά (Απόφαση 2004/100/ΕΚ του Συμβουλίου). Λόγω της αποτυχίας του εγχειρήματος για το Σύνταγμα της Ευρώπης, το πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της συμμετοχής του Ευρωπαίου πολίτη στα κοινά ακολουθήθηκε από το πρόγραμμα «Ευρώπη για τους πολίτες», που θεσπίστηκε με την απόφαση 1904/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την περίοδο 2007-2013 με συνολικό κονδύλι χρηματοδότησης 215 εκατομμυρίων ευρώ^[3]. Με βάση τη σύσταση που υποβλήθηκε μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος του 2010, η Επιτροπή πρότεινε επισήμως, τον Δεκέμβριο του 2011, τη συνέχιση του προγράμματος «Ευρώπη για τους πολίτες» — μολονότι με ελαφρά τροποποιημένη μορφή — για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020^[4]. Ως βασικοί στόχοι αναφέρονται η ενίσχυση της μνήμης και η ανάπτυξη της κατανόησης και της δυνατότητας των πολιτών να συμμετέχουν στη διαδικασία διαμόρφωσης της πολιτικής της Ένωσης^[5], και το νέο πρόγραμμα εγκρίθηκε επισήμως από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 14 Απριλίου 2014 (Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 390/2014)^[6]. Ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 185 500 000 ευρώ, ποσό που συνιστά μείωση σε σχέση τόσο με το προηγούμενο πρόγραμμα όσο και με την αρχική πρόταση της Επιτροπής. Το πρόγραμμα Ευρώπη για τους Πολίτες 2014-2020 προσφέρει χρηματοδότηση σε δύο θεματικούς τομείς: (1) Ευρωπαϊκή μνήμη, με επίκεντρο την ιστορική πορεία υλοποίησης του ευρωπαϊκού σχεδίου· και (2) Δημοκρατική δέσμευση και συμμετοχή των πολιτών, με στόχο την ενίσχυση της κατανόησης από πλευράς πολιτών των πολιτικών της ΕΕ και, ειδικότερα, την εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ευρώπη για τους πολίτες» 2014-2020 επικεντρώνεται στον συνολικά θετικό ρόλο του στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες^[7].

Στις 30 Μαΐου 2018, η Επιτροπή δημοσίευσε την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες» (2021-2027), του οποίου το σκέλος που αφορά τη δέσμευση και τη συμμετοχή των πολιτών αντικαθιστά το τρέχον πρόγραμμα «Ευρώπη για τους πολίτες», με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους 233 εκατ. ευρώ.

[3] Βλ. [EE L 378 της 27.12.2006, σ. 32](#).

[4] Βλ. [COM\(2011\)0884](#).

[5] Αυτόθι, σ. 3.

[6] Βλ. [EE L 115 της 17.4.2014, σ. 3](#).

[7] Βλ. [COM\(2018\)0170](#).

Στις 6 Μαρτίου 2019, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε [προσωρινή συμφωνία](#) σχετικά με το πρόγραμμα, το οποίο πρέπει τώρα να εγκριθεί επίσημα τόσο από το Κοινοβούλιο όσο και από το Συμβούλιο.

Γ. Σύμπραξη για την επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων

Το έτος 2009 ήταν το πρώτο έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν συμφωνίες για τις διοργανικές προτεραιότητες όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής σύμφωνα με την κοινή δήλωση με τίτλο «Σύμπραξη για την επικοινωνιακή προβολή των ευρωπαϊκών θεμάτων»^[8], η οποία υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2008. Οι τέσσερις προτεραιότητες που επελέγησαν ήταν οι ευρωπαϊκές εκλογές, η ενέργεια και οι κλιματικές αλλαγές, η 20ή επέτειος της δημοκρατικής αλλαγής στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και η στήριξη της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της αλληλεγγύης, σε ιδιαίτερο συσχετισμό με το Ευρωπαϊκό έτος δημιουργικότητας και καινοτομίας. Σκοπός του εν λόγω εγγράφου είναι «να ενισχυθούν η συνοχή και οι συνέργειες μεταξύ των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται από τα διάφορα θεσμικά όργανα της ΕΕ και από τα κράτη μέλη, ούτως ώστε να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα καλύτερης πρόσβασης και καλύτερης κατανόησης του αντίκτυπου των πολιτικών της ΕΕ σε ενωσιακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο»^[9].

Δ. Η «Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών»

Η Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών που εισήχθη με τη Συνθήκη της Λισαβόνας προσφέρει — από 1ης Απριλίου 2012 — μια πιο δυνατή φωνή στους πολίτες της ΕΕ, παρέχοντάς τους το δικαίωμα να ζητούν απευθείας από την Επιτροπή να προτείνει νέες πολιτικές πρωτοβουλίες. Στόχος της είναι να προσθέσει νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή δημοκρατία, να συμπληρώσει τη δέσμη δικαιωμάτων του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να εντείνει τη δημόσια συζήτηση για τα ευρωπαϊκά πολιτικά πράγματα, βοηθώντας στην οικοδόμηση ενός ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου. Αναμένεται ότι η υλοποίησή της θα ενισχύσει ουσιαστικά τη συμμετοχή των πολιτών και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στον σχεδιασμό των πολιτικών της ΕΕ. Κατά τα οριζόμενα στη Συνθήκη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, έπειτα από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενέκριναν το 2011 κανονισμό ο οποίος θέτει τούς κανόνες και τις διαδικασίες που θα διέπουν αυτόν τον νέο μηχανισμό^[10]. Η ΠΕΠ δίνει τη δυνατότητα σε 1 εκατομμύριο πολίτες από το ένα τέταρτο τουλάχιστον των κρατών μελών να ζητούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις νομοθετικών πράξεων σε τομείς στους οποίους η Επιτροπή διαθέτει αυτή την αρμοδιότητα. Οι οργανωτές μιας πρωτοβουλίας πολιτών, δηλ. μια επιτροπή πολιτών αποτελούμενη από 7 τουλάχιστον πολίτες της ΕΕ που κατοικούν σε 7 τουλάχιστον διαφορετικά κράτη μέλη, έχουν περιθώριο ενός έτους για να συγκεντρώσουν τις αναγκαίες δηλώσεις υποστήριξης, ο αριθμός των οποίων πρέπει να πιστοποιείται από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών^[11].

[8]Βλ. [COM\(2007\)0569](#).

[9]Αυτόθι, σ. 4.

[10]Βλ. [EE L 65 της 11.3.2011, σ. 1](#).

[11]Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την «Πρωτοβουλία Ευρωπαίων Πολιτών» και την επισκόπηση των ανοικτών και κλειστών πρωτοβουλιών, βλ.: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας είχε μεγάλο αντίκτυπο στο έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, με εντονότερη εστίαση στην επίτευξη αποτελεσμάτων για τους πολίτες της ΕΕ μέσω μιας πιο απλουστευμένης και δημοκρατικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Ειδικότερα, η μεταρρυθμιστική συνθήκη ενίσχυσε τον ρόλο του Κοινοβουλίου στη διαμόρφωση της Ευρώπης. Ως το όργανο των άμεσα εκλεγμένων αντιπροσώπων των πολιτών της ΕΕ, το Κοινοβούλιο έχει σαφή ευθύνη να διαφωτίζει τους πολίτες σχετικά με το τι είναι η Ευρώπη, να εκπροσωπεί τα συμφέροντά τους και να δρα για την προώθηση των συμφερόντων αυτών στην Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το σπίτι των πολιτών στην Ευρώπη. Στις εκθέσεις του, το Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα υποβάλει λεπτομερείς προτάσεις για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και των πολιτών της. Για παράδειγμα, σε ψήφισμα που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2010, το ΕΚ προτείνει συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να συμμετέχουν πιο ενεργά σε συζητήσεις για ευρωπαϊκά ζητήματα^[12]. Η έκθεση εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η επικοινωνία μπορεί να ξεκινήσει, να ενθαρρύνει και να αναπτύξει περαιτέρω τον ευρωπαϊκό διάλογο. Τονίζει ότι η καλύτερη επικοινωνία από την πλευρά των κυβερνήσεων, των πολιτικών κομμάτων, των πανεπιστημίων, των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων και των ίδιων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ έχει ζωτική σημασία για την οικοδόμηση μιας «ευρωπαϊκής δημόσιας σφαίρας» συζήτησης.

Το Κοινοβούλιο παρέχει πληροφορίες και έγγραφα στον ιστότοπό του και στις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ, και έχει έντονη παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα μέσα ενημέρωσης είναι βασικοί πολλαπλασιαστικοί παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει τα μέσα ενημέρωσης με αντικειμενικές πληροφορίες, εργαλεία και εξοπλισμό προκειμένου να τα βοηθήσει να καλύψουν τις δραστηριότητές του, η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης παρακολουθείται και οι ψευδείς πληροφορίες σχετικά με το Κοινοβούλιο διορθώνονται μέσω της αντίκρουσής τους. Επιπλέον, οι πολίτες είναι ευπρόσδεκτοι επισκέπτες στην αίθουσα Ολομέλειας (στο Στρασβούργο και στις Βρυξέλλες), στο [Παρλαμεντάριουμ](#) — το Κέντρο Επισκεπτών του Κοινοβουλίου — και στο [Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας](#) (αμφότερα στις Βρυξέλλες). Το Κοινοβούλιο διαθέτει τουλάχιστον ένα γραφείο συνδέσμου σε κάθε κράτος μέλος, ορισμένα από τα οποία έχουν επίσης κέντρα επισκεπτών. Ο ρόλος αυτών των γραφείων συνδέσμου είναι να βοηθήσουν τους πολίτες να κατανοήσουν τι είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τι κάνει και τι αντιπροσωπεύει. Για την επίτευξη αυτού του στόχου συνεργάζονται στρατηγικά με τους πολίτες, τους συμφεροντούχους και τα μέσα ενημέρωσης.

Επί του παρόντος, είναι έντονο το αίσθημα του ανήκειν στην ΕΕ μεταξύ των πολιτών της ΕΕ, γεγονός ενθαρρυντικό έπειτα από μια μακρόχρονη περίοδο συχνά έκδηλης εχθρικής στάσης απέναντι στην ΕΕ, η οποία ήταν αποτέλεσμα των πρόσφατων δημοσιονομικών και πολιτικών κρίσεων. Ωστόσο, αυτό το αίσθημα του ανήκειν στην ΕΕ παρουσιάζει διακυμάνσεις και χρειάζονται κατάλληλες πολιτικές και στρατηγικές επικοινωνίας σε επίπεδο ΕΕ. Η ενεργή συμμετοχή στη χάραξη των στρατηγικών και

[12] [EE C 308 E της 20.10.2011](#), σ. 55.

πολιτικών αυτών δεν αποτελεί απλώς μία από τις υποχρεώσεις του Κοινοβουλίου έναντι των πολιτών της ΕΕ τους οποίους ουσιαστικά εκπροσωπεί, αλλά είναι και προς το δικό του συμφέρον.

Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, το Κοινοβούλιο ενημέρωσε τους πολίτες σχετικά με τις εκλογές του 2019 και τη σημασία τους για το μέλλον της Ευρώπης. Η θεσμική επικοινωνιακή δράση ήταν αμερόληπτη και αναπτύχθηκε υποστηρικτικά προς τις επιμέρους εκστρατείες των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων. Επειδή ήταν αμερόληπτη, επικεντρώθηκε σε όσα είχαν επιτύχει η ΕΕ και το Κοινοβούλιο και όχι σε όσα οφείλουν να επιτύχουν. Στο πλαίσιο της εκστρατείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις εκλογές του 2019, δημιουργήθηκε μια πλατφόρμα με την ονομασία — [aftitifora psifizw.eu](http://aftitifora_psifizw.eu) — σε 24 γλώσσες. Υποστήριξε πάνω από 150 000 εθελοντές σε όλα τα κράτη μέλη, οι οποίοι εγγράφηκαν με σκοπό να παρακινήσουν περισσότερα άτομα να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές και ενθάρρυνε όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες να ψηφίσουν. Επιπλέον, τα γραφεία συνδέσμου του Κοινοβουλίου σε όλα τα κράτη μέλη λειτούργησαν ως κέντρα πληροφόρησης προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες.

Katarzyna Anna Iskra
05/2019

